

*Dedic cu dragoste această carte scumpilor mei copii
Roman, Iulia și Petru*

Pr. Alexandru Torik

CĂPРИОARA

Traducere din limba rusă

Diana Gutu

Σοφία
editura
Bucureşti

CĂPRIA RĂZBOIA A LĂZĂR

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducere după originalul în limba rusă: Торик Александр, протоиерей, *Чёрная лань безуязыко по пено океанского прибоя*, Editura Flavian Press, Москва, 2017.

© Alexandr Torik

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TORIK, ALEXANDRU

Caprioara / pr. Alexandru Torik; trad. din lb. rusă: Diana Guțu – București:

Editura Sophia, 2019

ISBN 978-973-136-716-3

I. Guțu, Diana (trad.)

PROLOG

„În urmă cu cinci ani am să fi sărbătorit. Pe deasupra capului îmi stăvilea un cap de căprioară – gâtul său negru se hindea de la mijlocul capului, ca o cruce de fier. Pe gâtul său negru se hindeau și negrele căruri, și negrele ochiuri, și negrele urechi, și negrele urechi. În urmă cu cinci ani am să fi sărbătorit. Pe deasupra capului îmi stăvilea un cap de căprioară – gâtul său negru se hindea de la mijlocul capului, ca o cruce de fier. Pe gâtul său negru se hindeau și negrele căruri, și negrele ochiuri, și negrele urechi, și negrele urechi.”

Henry stătea cu picioarele goale până la gleznă pe nisipul ușor și rece, fără să observe cum spuma valurilor ce se rostogoleau ușor îi scăldă tălpile, udându-i partea de jos a pantalonilor negri, bine călcați și scumpi. Sacoul, pe care și-l scosese, și-l ținea cu neglijență pe umărul drept. În mâna stângă își ținea mocasinii negri și moi, dintr-o piele fină.

În fața lui, în întunericul nopții, se întindea oceanul cu valurile usoare și jucăușe, pe deasupra căroră se reflectau la lumina lunii nenumărate scânteieri argintii. Dincolo de el, în depărtarea nevăzută, se așternea Africa, încărcată în toropeala-i aridă de o vitalitate sălbatică.

Africa...

De-ar fi putut să știe cum se va sfârși călătoria-i scurtă pe acest continent bătrân și misterios!

Deși... Chiar și-așa, oare ar fi putut refuza tot ce a adus în viața lui acest scurt voiaj?

Zăridind cu coada ochiului o mișcare în dreapta lui, întoarsese capul și privi în depărtare cu ochii mijiți. De-acolo, pe linia malului, cineva înainta vădit înspre el, dar distanța îl împiedica să vadă cine era.

Așteptă puțin, uitându-se cu atenție la umbra ce se aprobia din depărtare, ale cărei forme se conturau din ce în ce mai bine, semănând cu silueta unui om mic ce alerga.

Da! Aşa era! În direcţia lui Henry, păsind repede şi ritmic cu picioarele goale pe nisipul bogat şi moale la reflux, fugea un om.

Să fie oare...

CAPITOLUL 1

După colț se auzi o bubuitură. Pe deasupra capului lui Henry șuieră ceva – gloanțe sau poate schije de grenadă. Henry se aruncă la pământ, după un Land Rover mistuit de foc și răsturnat pe o parte. Fotograful Philippe se trânti lângă el, cu camera la piept.

– Nu trebuia să ieșă fără pază! Suntem în Somalia, bătrâne! zâmbi el, uitându-se în ochii speriați ai lui Henry. Nu-ți fie frică, aici nu ne vor ajunge!

Se auziră alte câteva răپaieli scurte de Kalaşnikov, apoi două focuri seci de pistol și sunete guturale într-un dialect libian al limbii arabe.

– Se pare că putem ieși. Sună paza să ne ia de-aici, spuse Philippe în timp ce se ridică de la pământ, ținând aparatul foto într-o mâna, iar cu cealaltă scuturându-se de praf. Voi merge să văd ce-i acolo, poate reușesc să prind câteva imagini bune.

– Ce crezi, a fost un atac terorist? îl întrebă Henry, ridicându-se și el de pe jos și privind cu precauție de după caroseria arsă a mașinii spre ulicioara de unde se auzise explozia.

– Nu cred, dădu din umeri Philippe, mai degrabă vreo răfuială măruntă între „rebelii” drogați și patrula „pacificatorilor”. Poate și-au făcut de cap niște membri ai grupului Al Shabaab sau bandiții din partea locului – aici se întâmplă frecvent... Suntem în Somalia, bătrâne! Nu regretă că ai venit, pariziene?

– Nu regret, Philippe...

Henry privi în jur cu băgare de seamă și ieși din ascunzătoare în stradă.

– Vezi, zâmbi fotograful, aici, dacă supraviețuiești, snobismul parizian dispare ca prin minune!

– Și tu de unde ești, Philippe? îl privi întrebător Henry.

– Sunt din Marseille, băiete! zâmbi fotograful fălos. Am crescut în cartierul Le Panier¹, îți spune ceva?

– Le Panier? Încreți fruntea Henry. Cartierul are legătură cu mafia corsicană, dacă nu greșesc?

– Nu greșești, băiete, surâse Philippe. La noi „în coș” după al Doilea Război Mondial s-au remarcat mai toți criminalii: și corsicani, și arabi, și negri... Am crescut într-o perioadă în care poliția nu-și făcea apariția prin cartierul nostru. Adevărul e că acum s-au mai liniștit apele. Prin urmare, aici sunt ca la mine acasă!

– Ei bine, deocamdată nu pot să spun același lucru despre mine, încercă să schițeze un zâmbet Henry, care părea cam nefiresc pe figura lui încordată.

– Dar ce mai cauți pe-aici, pariziene? îl privi drept în ochi Philippe. E limpede că nu pasiunea pentru ziaristică te-a adus aici. Sper să înțelegi, fiindcă nu pari prost, că de-aici e mai ușor să ieși cu picoarele-nainte decât să te întorci acasă cu material bun pentru revistă. Sau nu ești „tocmai ziarist”?

– De fapt, sunt filolog, se uită Henry în ochii lui Philippe cu oarecare tristețe, specialist în literatura rusă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Tolstoi, Dostoievski, Merejkovski, ai auzit aceste nume?

– Doar de primele două, își ridică sprâncenele fotograful.

– Am început o teză de doctorat despre opera lui Dostoievski... Iar aici am ajuns având un contract din partea unei

¹ Coș, în franceză.

reviste: mi-am luat angajamentul să pregătesc un material bun despre femeile din Somalia.

– Dragul meu, nu umbla cu şiretlicuri! replică Philippe surâzând sceptic. Ce legătură are Dostoievski cu muierile negre din această țară aflată în ruină? Despre ele poți scrie chiar și-o carte întreagă fără să ieși din biroul tău din Paris, folosind numai materiale de pe Internet. Poți intra în gura lupului având aproape toate şansele de a cădea victimă unei răpiri sau a traficului de organe, doar dacă ai motive mult mai serioase. Deci, ce te-a adus aici, pariziene, iertată să-mi fie insistență?

– Ce m-a adus? căzu pe gânduri Henry. M-a adus ceva...

De fapt, nici Henry însuși nu avea un răspuns limpede la această întrebare. Un imbold interior îl determinase să se arunce într-o aventură periculoasă cu această călătorie jurnalistică, să părăsească apartamentul bun cu cinci camere de pe strada Victor Hugo din Paris, să ia avionul spre Mogadishu – un oraș pe jumătate dărămat de războiul civil, în care nu exista nici măcar un hotel decent, după criteriile europene.

Dar, pentru a înțelege cu adevărat pornirile cel motivau, trebuie să-l cunoaștem mai bine pe Henry – un „parizian” de 30 de ani, aşa cum îl botezase din mers înveteratul „corespondent foto” Philippe, care se afla în slujba mai multor redacții.

Henry, al cărui nume complet era Henry-Mathieu Delon-Veliouje, a doua parte a numelui său provenind de la numele rusesc Veliujski, s-a născut în anul 1980 la Paris, în familia omului de afaceri Roger Martini și a soției acestuia Ana Delon-Veliouje – filolog, specialist în poezia medievală romanică. De comun acord, soții au decis că micuțul să primească numele mamei, cu rezonanțe mai melodioase, evocând originea nobilă a acestei familii.

Într-adevăr, Henry se trăgea dintr-un neam distins, însă nu din partea tatălui, în posida titlului onorific. De fapt, străbunicul lui Henry, Veniamin Veliujski, fusese un boier dintr-un neam rusesc puțin cunoscut, dar destul de respectabil, care i-a dăruit statului rus pe o linie cățiva reprezentanți demni ai corpului de ofițeri, iar pe cealaltă linie – cățiva slujitori ai Bisericii, nu mai puțin venerabili.

Căpitanul de cavalerie Veniamin Semionivici Veliujski, ajuns împreună cu o parte a emigației albe în Franța, nu a avut parte multă vreme de suferință străinătății, destinată celor mai mulți dintre camarazii lui. El nu a fost nevoie, asemenea multor prieteni, să muncească pe post de taximetrist sau salahor, deoarece fiica unui proprietar de restaurant din orașul Senlis, aflat la aproximativ 45 de verste de Paris, a întreținut în el un înlocuitor potrivit pentru tatăl ei, care, fiind bolnav de ceva timp, nu mai era în stare să conducă afacerea familiei.

Chipeșul ofițer rus, care lua masa la ei, poposise la o casă din vecinătatea restaurantului și cheltuia ultimii bani rămași de la vânzarea la preț de nimic a puținelor giuvaiere din aur ale mamei sale. Remarcându-i scrupulozitatea, înfățișarea de om sănătos și permanenta bunăvoiință, domnișoara Katrine, în vîrstă de 30 de ani, chibzuind cu mintea ei calculată de franțuzoaică, a tras concluzia că i-a venit vremea măritișului.

Hotărâtă, își pune în cap să-l cucerească pe ofițerul curajos în luptă, dar nepriceput în tainele inimii. Folosind toate stratagemele feminine tactice și strategice, la doar o lună și jumătate, mademoiselle Katrine Delon a devenit o onorabilă boieroaică rusă – „madame Delon-Veliouje”. De dragul cauzei ea nu a pregetat să treacă la Ortodoxie și să se cunune cu alesul inimii într-o biserică ortodoxă din Paris.

Veniamin, renunțând la tunica ofițerească, s-a încins cu șorțul și s-a așezat la tejgheaua proprietarului, iar madame Katrine, la mai puțin de un an, i-a născut un băiețel cu bujori în obrăjori și ochi albaștri, care ulterior avea să devină bunicul lui Henry. La Sfântul Botez el a primit numele de Ioan, iar în franceză i se spunea Jean.

Ivan, zis și Jean Delon-Veliouje, singur la părinți, deoarece, în urma unor complicații la naștere, Katrine nu a mai putut zămisli, cu toată dorința și străduința soților, a avut parte de toată dragostea părintească, dimpreună cu bunurile mobile și imobile, care i-au revenit lui drept moștenire. De altfel, acest lucru nu l-a corupt și nu l-a transformat într-un egoist, aşa cum li se întâmplă deseori fiilor singuri la părinți. Dimpotrivă, el creștea un băiat ascultător și harnic, ceea ce era neîndoilenic meritul lui Katrine, care-l pusese de mic la treabă. Ivan participa la afacerea familiei fie în calitate de „băiat de alergătură”, fie ca bucătăraș, fie, când a crescut mai mare, ca magaziner și chelner.

Pe la 20 de ani Ivan deja cunoștea toate amănuntele afacerii, gătea minunat toate felurile principale ale bucătăriei franceze pentru clienții din clasa de mijloc, se pricepea la calitatea produselor și știa să negocieze cu furnizorii condiții dintre cele mai bune pentru întreprinderea părintească.

În afară de asta, la insistența tatălui, a învățat să cânte la pian și chitară, să cânte destul de frumos din gură și cunoștea la perfecție limba rusă, hrănidu-și cunoștințele prin citirea celor mai bune volume de literatură și poezie clasică rusă.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a participat la mișcarea de rezistență, a luptat ca partizan, chiar a fost rănit ușor la picior de o schijă de grenade germană, primind după învingerea fascismului din partea republicii franceze „Medalia Rezistenței” cu o „Cruce de Lorena” pe avers. Ivan

se mândrea întotdeauna cu decorația lui, atașând-o în fiecare zi de sărbătoare la reverul sacoului.

În anul 1946, în incinta primăriei Senlis, Jean Delon-Velliouje și-a unit destinul cu mademoiselle Beatrice Roujée, care a primit numele soțului și, asemenea soacrei sale, la mai puțin de un an, i-a născut o fetiță încântătoare, numită la botez Ana, în cinstea reginei Franței Ana de Kiev, cea care în 1060, după moartea soțului ei Henric I, s-a mutat la Senlis și a întemeiat în apropiere o mănăstire de maici.

Botezul, după tradiție, s-a oficiat la catedrala rusă din Paris, astfel încât nou-născutul, fără vreo obiecție din partea mamei sale catolice, a intrat în sânul Ortodoxiei ruse din străinătate.

Ana, deși purta același nume cu regina rusu-franceză, nu avea în caracter nimic impunător sau autoritar. Ea a crescut iubind modestia, visarea, străină de orice interese materiale și pasionată numai de studierea imaginilor artistice create cu ajutorul cuvintelor de poeti și prozatori.

Rămânând singurul copil în familie după moartea cauzată de tuse convulsivă a celor doi frați mai mici, Ana a devenit răsfățata părinților. Ei îi îndeplineau toate dorințele, astfel încât nu s-au opus nici atunci când fata i-a anunțat că a decis să studieze la Facultatea de Litere din cadrul Universității din Sorbona. Părinții au avut grija doar să-i închirieză o locuință decentă, nu departe de universitate, și să-i asigure sprijin financiar fricei-studente. Ea frecventa cu pasiune cursurile, rămânând cu orele în sala de bibliotecă „Sfântul Iacob”. Acasă zăbovea asupra cărților, pătrunzând frumusețile poeziei române medievale, căci se gândise să se dedice studiului ei.

Chiar și renumita revoltă studențească din mai 1968, care a cauzat proteste serioase în întreaga țară, a ocolit-o pe fa-

ta plăpândă cu ochii albaștri, cufundată în întregime când în operele lui Ambrozie al Mediolanului și ale fericitului Augustin, când în capodoperele tardive ale lui Dante Alighieri și Walther von der Vogelweide. Într-o zi, nimerind din întâmplare pe stradă în timpul intervenției poliției cu spray-uri lacrimogene, a fost salvată ca prin minune de Tânărul specialist în științe economice Roger Martini, care a scos-o pe brațe din măcel.

După patru luni de la întâlnirea memorabilă „pe baricade”, Roger și Ana s-au căsătorit la primăria arondismentului 16 din Paris. Acolo, pe strada Victor Hugo, Roger deținea un apartament spațios cu cinci camere, pe care îl moștenise de la părinți. În primăvara lui 1980, lui Roger și Anei li s-a născut primul și multașteptatul copil – Henry. L-au botezat în aceeași biserică rusă din Paris ca pe mamă; la botez el a primit numele Andrei – în cinstea Sfântului Apostol Andrei cel întâi chemat.

A fost singur la părinți, ca și mama lui. De data aceasta din cauza pasiunii mamei pentru filologie și a tatălui – pentru tranzacțiile financiare ce sporeau bunăstarea familiei, care oricum era destul de consolidată. La momentul majoratului fiului său, capitalul lui Roger Martini avea o valoare echivalentă în banii de astăzi cu cincisprezece milioane de euro.

CAPITOLUL 2

Henry moștenise de la mama sa dragostea pentru literatură, iar de la tatăl său aptitudinea de a lua prompt decizii și de a urma fără șovăire drumul ales. Iată de ce, după absolvirea liceului, el și-a anunțat părinții că dorește să pășească pe urmele mamei și să intre la facultatea de istorie și literatură din cadrul universității Sorbona. Mama s-a bucurat, iar tatăl, care visa ca fiul să-l depășească pe câmpul luptelor financiare, doar a oftat și a dat din cap fără a scoate o vorbă, ceea ce însemna: ai luat o decizie – urmează-o!

Henry, cu toată vigoarea tinereții, s-a adâncit în lumea rafinată a literaturii, atârnându-și în cameră deasupra biroului deviza „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul”, fără să bănuiască că sensul adânc și înțelepciunea ascunsă în aceste cuvinte aparent simple din Evanghelia după Ioan.

Totuși, spre deosebire de mama sa, care deja își susținuse teza de doctorat în materie de poezie medievală și era îndrăgostită de romanticismul nobil al baladelor cavaleresci, Henry, surprinzător chiar pentru el, a fost atrăs de literatura din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. La acest fapt a contribuit cunoașterea bună a limbii ruse, căci mama îl punea să vorbească în această limbă acasă, dar și atunci când se afla în vizită la bunicul Jean-Ivan Delon-Veliouje, care și adora nepotul, și la bunica Beatrice, cea care a învățat graiul rusesc de la propriul soț.

Acum, între zidurile universității cu renume, măreața limbă rusă, pe care înație el o percepă ca pe o componentă tradițional-culturală a vieții familiei lui, i-a descopărit Tânărului cercetător toată bogăția nesecată a subtilității, frumuseții și expresivității sale. Uluit de comoriile lingvistice descoperite, Henry s-a adâncit în studiul lor cu atâtă râvnă și abnegație, încât multe aspecte ale vieții studențești treceau pe lângă el, precum peisajele de la geamul trenului pe lângă un pasager captivat de lectură. Petrecerile studențești, disputele și faptele necugetate, erotismul și libertinajul hiper-trofiat nu-l ademeneau câtuși de puțin pe Tânărul chipeș, cu corp de atlet. Henry a descoperit pentru sine lumea căutărilor morale și teologice ale cugetătorilor ruși de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Această lume l-a uimit atât de tare prin profunzimea și intensitatea sa, încât deșertăciunea cotidiană ce-l înconjura îi părea un lucru nedemn de a fi băgat în seamă sau de a-și irosi timpul cu ea.

Cei trei ani de facultate au zburat pe nesimțite. Abia în anul doi de masterat Henry și-a ridicat puțin capul din cărți la auzul zgromotului tocurilor fetei ce trecuse pe hol. El s-a uitat perplex în urma ei, trezit parcă din hibernare sau ieșit din comă. Pe fată o chema Stefanie. Era de asemenea studență la Litere și, aşa cum s-a dovedit, erau colegi de un an și jumătate la același profesor de slavistică, întâlnindu-se regulat prin amfiteatre și la bibliotecă. Întâlnirea lor a coincis cu primăvara, atunci când miresmele castanilor în plină floare, deosebit de multe în arondismentul 16 din Paris, tulbură mintea și fac să bată mai repede inimile îndrăgostiților.

Tinerețea și primăvara și-au spus într-un sfârșit cuvântul – Henry s-a îndrăgostit! Stefanie i-a răspuns, iar cele două suflete tinere, impregnate cu estetica înălțătoare a literaturii ruse, s-au contopit în năzuință pătimășă și aleasă de a se uni într-o